

Załącznik nr 1 do Zarządzenia nr 7 /2024
Kierownika Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej
w Wierzchowie
z dnia 28 czerwca 2024 roku

STANDARDY OCHRONY MAŁOLETNICH

W

Placówce Wsparcia Dziennego
prowadzonej w formie opiekuńczej jako
światlica z siedzibą w Osieku Drawskim
- działającej w strukturze organizacyjnej
Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej
w Wierzchowie

Podpis Kierownika GOPS w Wierzchowie:

.....

ISO **27001** | ISO **22301**
CERTYFIKAT

Spis treści

Informacje ogólne	4
Rozdział I	5
Definicje i podstawy prawne	5
Rozdział II	10
Zasady zapewniające bezpieczne relacje między małoletnim a personelem oraz zachowania niedozwolone wobec małoletnich ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb małoletnich niepełnosprawnych oraz małoletnich ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi	10
Rozdział III	13
Zasady i procedura podejmowania interwencji w sytuacji podejrzenia krzywdzenia lub posiadania informacji o krzywdzeniu małoletniego	14
Rozdział IV	21
Procedury i osoby odpowiedzialne za składanie zawiadomień o podejrzeniu popełnienia przestępstwa na szkodę małoletniego	21
Rozdział V	21
Procedury i osoby odpowiedzialne za wszczynanie procedury "Niebieskie Karty" oraz wynikające w tym obszarze obowiązki	22
Rozdział VI	23
Zasady i sposób udostępniania rodzicom albo opiekunom prawnym lub faktycznym oraz małoletnim standardów ochrony małoletnich do zaznajomienia się z nimi i ich stosowania	23
Rozdział VII	24
Osoby odpowiedzialne za przyjmowanie zgłoszeń o zdarzeniach zagrażających małoletniemu i udzielaniu mu wsparcia	24
Rozdział VIII	24
Sposób dokumentowania i zasady przechowywania ujawnionych lub zgłoszonych incydentów lub zdarzeń zagrażających dobru małoletniego	24
Rozdział IX	25
Wymogi dotyczące bezpiecznych relacji między małoletnimi, a w szczególności zachowania niedozwolone	25
Rozdział X	26
Procedura postępowania w przypadku agresywnego zachowania małoletniego	26
Rozdział XI	27
Zasady korzystania z urządzeń elektronicznych z dostępem do sieci Internet	27
Rozdział XII	28
Procedury ochrony małoletnich przed treściami szkodliwymi i zagrożeniami w sieci Internet oraz utrwalonymi w innej formie	28
Rozdział XIII	29
Ochrona wizerunku i danych małoletniego	29

Rozdział XIV	30
Procedura weryfikacji przyszłego personelu	30
Rozdział XV	34
Monitoring stosowania procedur - standardy ochrony małoletnich oraz zasady ich przeglądu i aktualizacji	34
Rozdział XVI	35
Zakres kompetencji osoby odpowiedzialnej za przygotowanie personelu do stosowania standardów ochrony małoletnich, zasady przygotowania personelu do ich stosowania oraz sposób dokumentowania tej czynności	35
Rozdział XVII	35
Przepisy końcowe	35
Rozdział XVIII	36
Wykaz załączników	36

Informacje ogólne

Podstawową normą obowiązującą w **Placówce Wsparcia Dziennego prowadzonej w formie opiekuńczej jako świetlica w Osieku Drawskim** - działającej w strukturze organizacyjnej Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wierzchowie jest zasada działania dla dobra małoletniego oraz w jego najlepszym interesie, zapewnienie małoletniemu opieki i wychowania, pomocy w nauce, organizacji czasu wolnego, jak również wspieranie jego rozwoju poprzez umożliwienie kształcenia, rozwoju zainteresowań, wyrównywanie deficytów rozwojowych według potrzeb, a ponadto zapewnienie równego traktowania bez względu na narodowość, pochodzenie, przekonania religijne, światopogląd, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb małoletnich niepełnosprawnych oraz ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi.

W trosce o dobro małoletnich oraz realizując obowiązek prawny wynikający z ustawy z dnia 13 maja 2016 r. o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym i ochronie małoletnich (Dz. U. z 2023 r. poz. 1304 ze zm.), Kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wierzchowie kierujący – przy pomocy Wychowawcy - Placówką Wsparcia Dziennego prowadzoną w formie opiekuńczej jako świetlica w Osieku Drawskim 11A zwaną w dalszej części dokumentu jako „Placówka” w dniu 1 lipca 2024 roku wprowadza standardy ochrony małoletnich mające na celu szeroko pojętą ochronę małoletnich oraz wypełnienie obowiązków prawnych.

Standardy ochrony małoletnich to zbiór zasad, które stawiają ochronę małoletniego w centrum działań i wartości Placówki i tym samym pomagają tworzyć bezpieczne, wolne od przemocy i przyjazne dla małoletnich środowisko. Małoletni mogą zostać pokrzywdzeni każdym rodzajem przestępstwa, jednak najczęściej w kontekście przestępczości na szkodę małoletnich wskazuje się na przestępstwa przeciwko życiu i zdrowiu, wolności seksualnej i obyczajności, przeciwko rodzinie i opiece, czci i nietykalności cielesnej oraz przestępstwa przeciwko wolności.

Rozdział I

Definicje i podstawy prawne

§ 1

1. **Małoletni** - należy przez to rozumieć osobę, która nie ukończyła 18 roku życia lub uzyskała pełnoletność (wyjątek stanowi kobieta, która za zezwoleniem sądu wstąpi w związek małżeński po ukończeniu 16 lat) - art.10 § 1 i 2 kodeksu cywilnego; w niniejszym dokumencie jako małoletnich należy rozumieć małoletnich wychowanków będących uczestnikami zajęć organizowanych przez Placówkę Wsparcia Dziennego prowadzoną w formie świetlicy w Osieku Drawskim.
2. **Placówka** – należy przez to rozumieć Placówkę Wsparcia Dziennego prowadzoną w formie opiekuńczej jako świetlica w Osieku Drawskim działającą w strukturze Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wierzchowie.
3. **Kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej** – należy przez to rozumieć Kierownika Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wierzchowie.
4. **Zastępca Kierownika** – należy przez to rozumieć pracownika socjalnego działającego z upoważnienia Kierownika Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wierzchowie do pełnienia obowiązków służbowych w trakcie nieobecności Kierownika.
5. **Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej** - należy przez to rozumieć Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wierzchowie.
6. **Personel** - należy przez to rozumieć osoby zatrudnione w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej, w tym pracowników wykonujących obowiązki w Placówce Wsparcia Dziennego prowadzonej w formie opiekuńczej jako świetlica w Osieku Drawskim bez względu na formę zatrudnienia (umowa o pracę, umowy cywilnoprawne, umowa o staż), a także wolontariuszy i praktykantów, zwanych w dalszej części dokumentu „personelem”, jak również wszystkie inne osoby, które z racji pełnionych funkcji lub wykonywanych zadań mają lub mogą mieć kontakt z małoletnimi wychowankami Placówki.
7. **Opiekun prawny** – przedstawiciel ustawowy dziecka, rodzic/opiekun prawny.
8. **Przemoc wobec małoletnich** - należy przez to rozumieć stosowanie kar cielesnych, zadawanie cierpień psychicznych bądź świadome i umyślne działanie lub zaniechanie wykorzystujące dominującą pozycję osoby stosującej przemoc np. przewaga fizyczna, psychiczna. Przemocą jest także niewywiązywanie się z opieki nad małoletnim, które ma

konsekwencje dla jego zdrowia fizycznego lub psychicznego, a ponadto jest nią również celowe zaniechanie działań, które mogłyby zapobiec krzywdzie małoletniego.

9. **Przemoc domowa** – należy przez to rozumieć jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej, w szczególności:

- 1) narażające tę osobę na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia;
- 2) naruszające jej godność, nietykalność cielesną lub wolność, w tym seksualną;
- 3) powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące u tej osoby cierpienie lub krzywdę;
- 4) ograniczające lub pozbawiające tę osobę dostępu do środków finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej;
- 5) istotnie naruszające prywatność tej osoby lub wzbudzające u niej poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej.

10. **Wykorzystywanie seksualne małoletniego** - należy przez to rozumieć włączenie małoletniego w aktywność seksualną, której nie jest w stanie w pełni zrozumieć i udzielić na nią świadomej zgody i/lub do której z pewnością nie dojrzał rozwojowo i nie może się na nią zgodzić w ważny prawnie sposób. Z wykorzystaniem seksualnym mamy do czynienia w sytuacji, gdy taka aktywność wystąpi między dorosłym a małoletnim lub małoletnim a innym małoletnim, zwłaszcza jeżeli te osoby ze względu na wiek bądź stopień rozwoju pozostają w relacji opieki, zależności, władzy. Celem tej aktywności jest zaspokojenie potrzeb innej osoby.

Aktywność seksualna może dotyczyć:

- 1) namawiania lub zmuszania małoletniego do angażowania się w czynności seksualne;
- 2) wykorzystywania małoletniego do prostytucji lub innych prawnie zakazanych praktyk o charakterze seksualnym;
- 3) wykorzystywania małoletniego do produkcji materiałów lub przedstawień o charakterze pornograficznym.

11. **Cyberprzemoc** - należy przez to rozumieć różne akty przemocy popełnione, nasilone lub wspomagane za pomocą systemów teleinformatycznych i telekomunikacyjnych, takich

jak telefony komórkowe, Internet, media/serwisy społecznościowe, gry komputerowe online i inne komunikatory.

12. **Dane osobowe** – należy przez to rozumieć informacje o zidentyfikowanej lub możliwej do zidentyfikowania osobie fizycznej („osobie, której dane dotyczą”); możliwa do zidentyfikowania osoba fizyczna to osoba, którą można bezpośrednio lub pośrednio zidentyfikować, w szczególności na podstawie identyfikatora takiego jak imię i nazwisko, numer identyfikacyjny, dane o lokalizacji, identyfikator internetowy lub jeden bądź kilka szczególnych czynników określających fizyczną, fizjologiczną, genetyczną, psychiczną, ekonomiczną, kulturową lub społeczną tożsamość osoby fizycznej.
13. **Dyskryminacja** - (łac. discrimino – rozróżniam) - należy przez to rozumieć sposób traktowania osób, które ze względu na płeć, rasę, pochodzenie etniczne, narodowość, religię, wyznanie, światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną znajdują się w położeniu mniej korzystnym niż inne osoby w porównywalnej sytuacji.

§ 2

1. Standardy ochrony małoletnich są dokumentem **Placówki Wsparcia Dziennego prowadzonej w formie opiekuńczej jako świetlica w Osieku Drawskim** – opisującym procedury ochrony małoletnich stosowane przez Placówkę w celu spełnienia wymagań wynikających z:
 - 1) ustawy z dnia 13 maja 2016 r. o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym i ochronie małoletnich (Dz. U. z 2024 r. poz. 560)
 - 2) ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 424);
 - 3) ustawy z dnia 09 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz.U. 2024 poz. 177 ze zm.)
 - 4) ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny (t. j. Dz. U. z 2024 r. poz. 17);
 - 5) rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 6 września 2023 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” (Dz. U. z 2023 r. poz. 1870).

§ 3

1. W Placówce Wsparcia Dziennego prowadzonej w formie opiekuńczej jako świetlica w Osieku Drawskim w pełni przestrzegane są prawa małoletnich obejmujące w szczególności:
 - 1) prawną i faktyczną ochronę życia;
 - 2) zaspokojenie niezbędnych potrzeb koniecznych do właściwej egzystencji fizycznej z uwzględnieniem potrzeb małoletnich niepełnosprawnych oraz ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi;
 - 3) wolność sumienia;
 - 4) wolność myśli;
 - 5) wolność wyznania;
 - 6) umożliwienie rozwoju osobistego;
 - 7) utrzymywanie relacji społecznych;
 - 8) szacunek i uznanie ze strony innych bez względu na narodowość, pochodzenie, przekonania religijne, światopogląd.
2. Prawa, o których mowa w ust. 1 są prawami niezbywalnymi, natomiast ich ograniczenie może wynikać wyłącznie z norm prawnych oraz orzeczeń sądów powszechnych.

§ 4

1. Personel posiada wystarczającą wiedzę pozwalającą na prawidłowe wykrywanie, rozpoznawanie oraz reagowanie na podejrzenie lub fakt krzywdzenia małoletnich lub czynników ryzyka występujących w tym obszarze.
2. Personel posiada obowiązek reagowania na przypadki, w których istnieje uzasadnione podejrzenie faktu krzywdzenia małoletniego.
3. Personel posiada wystarczającą wiedzę, stosuje oraz egzekwuje zasady ustalonych w Placówce bezpiecznych relacji małoletni - małoletni, personel - małoletni.
4. Personel w trakcie bieżącej pracy obserwuje małoletnich pod kątem skutków ich krzywdzenia; może zaobserwować fizyczne ślady krzywdzenia na ciele małoletniego oraz wykazywanie przez niego oznak bólu; szczególną uwagę powinien zwrócić na widoczne na ciele małoletniego obrażenia takie jak m.in. ślady pobicia, zadrapania, rozległe siniaki, stłuczenia, zbitcia, rany, oparzenia itp., których pochodzenie jest trudne do wyjaśnienia, a małoletni pytany o nie – podaje niewiarygodne, niespójne czy wręcz

niemożliwe powody ich powstania; w przypadku pojawienia się u małoletniego niepokojących zachowań, które mogą wskazywać na możliwość jego krzywdzenia zawiadamia o tym Kierownika Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, a w razie jego nieobecności – Zastępcę Kierownika tj. pracownika socjalnego działającego z upoważnienia Kierownika Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej do pełnienia obowiązków służbowych w trakcie nieobecności Kierownika, przekazując informacje o swoich wnioskach i obserwacjach małoletniego.

5. W przypadku zaistnienia zdarzenia, w którym osobą krzywdzącą jest osoba z personelu – osoba, która powzięła o tym informację sporządza notatkę służbową dokumentującą okoliczności zdarzenia oraz przekazuje ją niezwłocznie Kierownikowi Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej a w razie jego nieobecności – Zastępcy Kierownika tj. pracownikowi socjalnemu działającemu z upoważnienia Kierownika Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej do pełnienia obowiązków służbowych w trakcie nieobecności Kierownika.
6. Kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej reprezentuje Placówkę na zewnątrz w sprawach związanych z ochroną małoletnich; zatwierdza i podpisuje dokumentację służbową w ww. obszarze oraz inicjuje uruchomienie procedury „Niebieskiej Karty”, w sposób oficjalny występuje do Sądu (Wydział Rodzinny i Nieletnich), organów ścigania (prokuratury, policji) oraz instytucji, które prowadzą działalność w obszarze pomocy dziecku i rodzinie - w związku z zagrożeniem krzywdzenia małoletniego; jest uprawniony do złożenia zażalenia na postanowienie prokuratury o odmowie wszczęcia śledztwa w zakresie podejrzenia stosowania przemocy wobec małoletniego; podpisuje porozumienia z innymi instytucjami w zakresie współpracy interdyscyplinarnej; w przypadku podejrzenia popełnienia przestępstwa, Kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej jest zobowiązany do zorganizowania pokrzywdzonemu małoletniemu pomocy psychologicznej, która ma służyć poprawie jego sytuacji oraz osób dla niego najbliższych, a ponadto podejmuje działania polegające na równoczesnym zapewnieniu bezpieczeństwa w obszarze psychicznym i fizycznym pozostałym małoletnim oraz personelowi.
7. W momencie zdiagnozowania czynników ryzyka, personel Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej podejmuje we współpracy z rodzicami/opiekunami prawnymi małoletniego

czynności zgodne z przyjętymi procedurami, przekazując niezbędną wiedzę na temat bieżącej oferty wsparcia.

8. Personel Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej podejmuje działania mające na celu zmotywowanie rodziców/opiekunów prawnych do szukania dla siebie pomocy oraz wsparcia;
9. Personel Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w sposób bieżący monitoruje sytuację i stan małoletniego;

Rozdział II

Zasady zapewniające bezpieczne relacje między małoletnim a personelem oraz zachowania niedozwolone wobec małoletnich ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb małoletnich niepełnosprawnych oraz małoletnich ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi

§ 5

1. W ramach przyjętych standardów ochrony małoletnich określone zostają bezpieczne relacje między małoletnim a personelem, ze szczególnym uwzględnieniem zachowań niedozwolonych wobec małoletnich.
2. W bezpośrednim kontakcie z małoletnim, personel zapewnia mu poczucie komfortu psychicznego i bezpieczeństwa; uważnie obserwuje jego zachowanie i zauważa potrzeby; stosuje wobec małoletniego kulturę słowa, dostosowuje język komunikacji do jego wieku i możliwości psychospołecznych; z uwagą słucha komunikatów małoletniego i zapewnia mu swobodę wypowiedzi; przy ocenie sytuacji/zdarzenia z udziałem małoletniego nie formułuje własnych opinii, nie opiera się na osobistych odczuciach lub wrażeniach, a tylko i wyłącznie na faktach.
3. Personel zobowiązany jest do zachowania poufności informacji uzyskanych w związku z wykonywaną pracą lub pełnioną funkcją dotyczących zdrowia, potrzeb rozwojowych i edukacyjnych, możliwości psychofizycznych i innych informacji wrażliwych z punktu widzenia małoletnich uczniów i/lub ich rodziców/opiekunów prawnych.
4. W przypadku powzięcia informacji o skrzywdzeniu psychicznym i/lub fizycznym małoletniego, personel zobowiązany jest do zachowania szczególnej ostrożności i

- wyczucia w kontaktach z nim oraz wykazania dla niego odpowiedniego poziomu zrozumienia i empatii.
5. Pełna ochrona prawna przed każdą formą przemocy i wykorzystania przysługuje wszystkim małoletnim wychowankom Placówki.
 6. Personel przestrzega zasad równego traktowania wszystkich małoletnich wychowanków Placówki.
 7. W trakcie bieżącej pracy z małoletnimi, personel kształtuje ich prospołeczne postawy, uczy przestrzegania zasad kultury i współżycia społecznego, ponoszenia odpowiedzialności za własne postępowania, uznania godności i podmiotowości innych osób.
 8. W obszarach zadaniowych, personel dba o pozytywną atmosferę sprzyjającą nauce, rozwijaniu zainteresowań i umiejętności interpersonalnych małoletnich; wspomaga rozwój małoletniego i wspiera go w pokonywaniu trudności; nie hamuje aktywności małoletniego poprzez: poniżanie, zawstydzanie, krytykowanie obojętność itp. zachowania, mając przy tym w szczególności na uwadze małoletnich niepełnosprawnych oraz ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi.
 9. Personel jest zobowiązany do przeciwdziałania naruszeniu zasady równego traktowania w obszarze aktywnego udziału małoletnich, w tym małoletnich niepełnosprawnych oraz ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi w wydarzeniach organizowanych przez Placówkę.
 10. Kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej ma obowiązek stanowczego reagowania na różnego rodzaju przejawy dyskryminacji oraz mowę nienawiści.
 11. W związku z przyjętą procedurą, personel zobowiązany jest zgłaszać do Kierownika Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej wszelkie zachowania zagrażające małoletnim.
 12. W Placówce zabronione jest/są m.in.:
 - 1) naruszanie nietykalności cielesnej czy też godności osobistej małoletnich;
 - 2) szykanowanie małoletnich;
 - 3) znęcanie się nad małoletnimi w obszarze psychicznym i fizycznym;
 - 4) zachowania wobec małoletnich, które wyczerpywałyby znamiona przemocy psychicznej, w tym takie jak m.in.: upokarzanie, poniżanie, ośmieszanie, lekceważenie, zawstydzanie, używanie wyzwisk, obraźliwych komentarzy, brak uwagi i właściwego wsparcia małoletnich, zaniechania lub zaniedbania; stawianie

- wobec nich oczekiwań i wymagań, którym nie są w stanie sprostać, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb małoletnich niepełnosprawnych oraz ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi;
- 5) używanie wobec małoletnich wulgarnych słów, niestosownych i ironicznych żartów, obraźliwych gestów;
 - 6) wypowiadanie wobec małoletnich treści o wydźwięku seksualnym, udostępnianie im materiałów o charakterze pornograficznym, składanie propozycji o charakterze seksualnym, nawiązywanie z nimi zabronionej prawem relacji (seksualnej);
 - 7) proponowanie, częstowanie alkoholem, wyrobami tytoniowymi i innymi używkami.
13. Małoletnim przysługuje prawo do prywatności. Zachowania naruszające to prawo są zabronione, przy czym jednak jeżeli sytuacja szczególna wymaga odstąpienia od tego prawa musi być ona każdorazowo uzasadniona, a małoletni niezwłocznie o niej poinformowany.
 14. Małoletni podlegają pełnej ochronie w toaletach, szatniach czy przebieralniach. Bezwzględnie zabronione jest nagrywanie oraz fotografowanie małoletnich we wskazanych miejscach.
 15. Zabronione jest komunikowanie się personelu z małoletnimi za pośrednictwem prywatnych kanałów komunikacji, w tym poczty elektronicznej (np. prowadzenie korespondencji z prywatnych adresów e-mail personelu na prywatne adresy e-mail małoletnich), profili w mediach/serwisach społecznościowych oraz komunikatorów internetowych bądź innych kanałów komunikacji, które nie są autoryzowane przez Kierownika Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej jako osobę kierującą Placówką. Odpowiednią formą kontaktu jest komunikacja np. podczas zajęć prowadzonych w Placówce lub za pośrednictwem kanałów służbowych.
 16. Respektowanie zasad dotyczących zakazów, o których mowa powyżej musi być w pełni przestrzegane i nadzorowane przez wszystkie osoby, które podlegają tym zasadom.
 17. W celu powstrzymania i wyeliminowania agresywnego zachowania, które zagraża życiu, zdrowiu lub bezpieczeństwu małoletnich i innych osób, personel może podjąć działania w obronie koniecznej w zakresie niezbędnym do opanowania sytuacji. Reakcja personelu powinna być adekwatna do stopnia agresywnego zachowania.
 18. Personel pomaga małoletnim, szczególnie małoletnim niepełnosprawnym oraz małoletnim ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, jeśli typ niepełnosprawności tego

wymaga, w tzw. czynnościach samoobsługowych, które są uzależnione od uzgodnień z rodzicami oraz potrzeb małoletniego. Ww. czynności i dozwolone zachowania powinny mieć miejsce w miarę możliwości w obecności osoby trzeciej.

19. Personel zna i stosuje zasady bezpiecznych relacji z małoletnim w oparciu o wiedzę psychologiczno- pedagogiczną i indywidualne potrzeby dziecka.
20. W przypadku bezpośredniego kontaktu personelu z małoletnim należy przestrzegać poszanowania jego godności i intymności; kontakt z małoletnim nigdy nie może mieć charakteru niejawnego bądź ukrywanego, zabroniony jest taki kontakt fizyczny z małoletnim, który mógłby zostać nieprawidłowo zinterpretowany.

§ 6

1. Personel jest zobowiązany do zgłaszania Kierownikowi Ośrodka Pomocy Społecznej zaobserwowanych i **często powtarzających** się zachowań u małoletnich, polegających na:
 - 1) widocznej i nagłej zmianie zachowania małoletniego; unikaniem przez niego rozmów na temat jego samopoczucia albo inicjowaniem rozmów o przemoc, izolowaniu małoletniego się od innych małoletnich; widocznym u małoletniego niepokojem, rozdrażnieniem; zauważalnych stanach lękowych oraz powtarzających się dolegliwościach somatycznych typu bóle brzucha, głowy, mdłości; sprawianiu przez małoletniego wrażenia smutnego, apatycznego, wycofanego, uległego, przestraszonego, płacznego lub nadpobudliwego, wykazywaniu przez małoletniego zachowań agresywnych bądź autoagresywnych;
 - 2) zaniedbaniu małoletniego np. poprzez widoczne u niego oznaki głodu, brak higieny osobistej, brak regularnego zmieniania ubrań/butów bądź ich nieodpowiedni dobór do warunków pogodowych;
 - 3) dokonywaniu na terenie Placówki kradzieży jedzenia, pieniędzy, innych przedmiotów;
 - 4) widocznych na ciele małoletniego obrażeniach takich jak m.in. ślady pobicia, zadrapania, siniaki, stłuczenia, zbitcia, rany, oparzenia itp., których pochodzenie jest trudne do wyjaśnienia, a małoletni pytany o nie – podaje niewiarygodne, niespójne czy wręcz niemożliwe powody ich powstania, a ponadto objawach sugerujących obrażenia fizyczne np. utykanie na dolną kończynę, brak ruchomości górnej

- kończyny co uniemożliwia małoletniemu aktywne uczestnictwo w zajęciach związanych z aktywnością fizyczną;
- 5) zauważalnym braku otrzymywania przez małoletniego podstawowej opieki medycznej itp.
 - 6) widocznym strachu małoletniego przed powrotem do domu, unikaniem przez niego rozmów na temat jego rodziny albo inicjowaniem rozmów o przemoc; ucieczkach z domu;
 - 7) zauważeniu niepokojących zachowań w relacjach rodzic/opiekun prawny - małoletni m.in. agresywnego zachowania wobec małoletniego, wyrażania się o nim w negatywny i deprecjonujący sposób, lekceważenia go i jego potrzeb itp.
 - 8) nadmiernym zainteresowaniu małoletniego treściami pornograficznymi, widocznym jego rozbudzeniu seksualnym nie stosownie do wieku (przejawiającym się m.in. w rozmowach, zachowaniu, pracach plastycznych, w których pojawiają się motywy seksualne itp.).

Rozdział III

Zasady i procedura podejmowania interwencji w sytuacji podejrzenia krzywdzenia lub posiadania informacji o krzywdzeniu małoletniego

§7

1. Procedura podejmowanej interwencji w przypadku podejrzenia krzywdzenia małoletniego przez personel

- 1) W przypadku uzyskania informacji o krzywdzeniu małoletniego lub uzasadnionego podejrzenia krzywdzenia, osoba z personelu, która powzięła ww. informację sporządza notatkę służbową opisującą okoliczności zdarzenia i przekazuje ją Kierownikowi Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej;
- 2) Kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej weryfikuje otrzymane informacje i podejmuje odpowiednie działania zgodne z poniższymi wariantami:

I. gdy małoletni doświadcza przemocy psychicznej w formie m.in. krzyku, wyzywania, ośmieszających lub nieodpowiednich komentarzy, upokarzania,

grożenia, dyskryminacji, poniżania itp. lub przemocy fizycznej w tym m. in. ciągnięcia za uszy, ciągnięcia za włosy, szarpania, popychania, szturchania, klapsów, bicia itp. przejawów przemocy należy:

- a) niezwłocznie odseparować osobę podejrzaną o krzywdzenie małoletniego od małoletniego i zadbać o jego bezpieczeństwo,
- b) sporządzić - na zaistniałą okoliczność - notatkę służbową w pełni opisującą zdarzenie,
- c) w zależności od charakteru i wagi zdarzenia - przeprowadzić rozmowę dyscyplinującą z osobą podejrzaną o krzywdzenie małoletniego mającą na celu ustalenie przyczyn zaistniałej sytuacji i zobowiązać ją do zaprzestania tego działania lub podjąć czynności o charakterze dyscyplinarnym i zakończyć współpracę z osobą krzywdzącą małoletniego.

II. gdy małoletni doświadcza przemocy, która skutkuje uszczerbkiem na zdrowiu, wykorzystaniem seksualnym i/lub zagrożeniem jego życia należy:

- a) niezwłocznie odseparować osobę podejrzaną od małoletniego i zadbać o jego bezpieczeństwo,
- b) zorganizować udzielenie pokrzywdzonemu małoletniemu pomocy medycznej, i/lub pomocy psychologicznej,
- c) sporządzić - na zaistniałą okoliczność - notatkę służbową w pełni opisującą zdarzenie,
- d) niezwłocznie powiadomić organy ścigania o podejrzeniu popełnienia przestępstwa,
- e) podjąć czynności o charakterze dyscyplinarnym i zakończyć współpracę z osobą krzywdzącą małoletniego.

2. Procedura podejmowanej interwencji w przypadku podejrzenia krzywdzenia małoletniego przez osobę nieletnią, która nie ukończyła 17 roku życia:

- 1) W przypadku uzyskania informacji o krzywdzeniu małoletniego lub uzasadnionego podejrzenia krzywdzenia, personel sporządza notatkę służbową opisującą okoliczności zdarzenia i przekazuje ją niezwłocznie Kierownikowi Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej;

2) Kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej weryfikuje uzyskane informacje i podejmuje stosowne działania zgodne z poniższymi wariantami:

I. gdy małoletni doświadczą od osoby nieletniej przemocy psychicznej w formie m.in. krzyku, wyzywania, ośmieszających komentarzy, upokarzania, grożenia, dyskryminacji, poniżania itp. przejawów przemocy należy:

- a) niezwłocznie odseparować osobę nieletnią od małoletniego i zadbać o bezpieczeństwo pokrzywdzonego małoletniego,
- b) przeprowadzić rozmowę z małoletnimi biorącymi udział w zdarzeniu oraz jego świadkami w celu wyjaśnienia przyczyn powstania konfliktu,
- c) po wyjaśnieniu przyczyn konfliktu – ustalić sposób jego rozwiązania, a następnie monitorować wzajemne relacje pomiędzy stronami konfliktu,
- d) przeprowadzić rozmowę z rodzicami/opiekunami prawnymi osoby nieletniej - sprawcy krzywdzenia oraz rodzicami/opiekunami prawnymi krzywdzonego małoletniego,
- e) sporządzić - na zaistniałą okoliczność - notatkę służbową w pełni opisującą zdarzenie,
- f) w razie potrzeby - Kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej może powołać zespół interwencyjny, co następuje w godzinach urzędowania GOPS w Wierchowiu przy ul. Parkowej 5A,
- g) w przypadku powtarzającej się i nasilającej przemocy - należy powiadomić właściwy miejscowo Sąd Rejonowy (Wydział Rodzinny i Nieletnich).

II. gdy małoletni doświadczą od osoby nieletniej przemocy fizycznej, w tym m. in. ciągnięcia za uszy, ciągnięcia za włosy, szarpania, popychania, szturchania, bicia, duszenia, kopania itp. przejawów przemocy należy:

- a) niezwłocznie odseparować osobę nieletnią od małoletniego i zadbać o bezpieczeństwo pokrzywdzonego małoletniego,
- b) przeprowadzić rozmowę z rodzicami/opiekunami prawnymi nieletniego sprawcy krzywdzenia oraz rodzicami/opiekunami prawnymi krzywdzonego małoletniego,
- c) sporządzić - na zaistniałą okoliczność - notatkę służbową w pełni opisującą zdarzenie,

- d) w razie potrzeby - Kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej może powołać zespół interwencyjny, co następuje w godzinach urzędowania GOPS w Wierzchowie przy ul. Parkowej 5A,
- e) w przypadku powtarzającej się i nasilającej przemocy – Kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej może powiadomić właściwy miejscowo Sąd Rejonowy (Wydział Rodzinny i Nieletnich).

III. gdy małoletni doznaje ze strony osoby nieletniej przemocy, która skutkuje uszczerbkiem na zdrowiu, wykorzystaniem seksualnym i/lub zagrożeniem jego życia należy:

- a) niezwłocznie odseparować osobę nieletnią od małoletniego i zadbać bezpieczeństwo pokrzywdzonego małoletniego,
- b) zorganizować udzielenie pokrzywdzonemu małoletniemu pomocy medycznej lub/oraz pomocy psychologicznej,
- c) przeprowadzić rozmowę z rodzicami/opiekunami prawnymi osoby nieletniej - sprawcy krzywdzenia oraz z rodzicami/opiekunami prawnymi krzywdzonego małoletniego;
- d) koniecznym jest sporządzenie - na zaistniałą okoliczność - notatki służbowej w pełni opisującej zdarzenie,
- e) Kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej może powołać zespół interwencyjny, co następuje w godzinach urzędowania GOPS w Wierzchowie przy ul. Parkowej 5A,
- f) jednocześnie Kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej powiadamia właściwy miejscowo Sąd Rejonowy (Wydział Rodzinny i Nieletnich) i/lub organy ścigania.

3. Procedura podejmowanej interwencji w przypadku podejrzenia krzywdzenia małoletniego przez rodzica lub opiekuna prawnego:

I. gdy małoletni jest zaniedbany i istnieje ryzyko dysfunkcji rodziców/opiekunów prawnych należy:

- a) zadbać o bezpieczeństwo małoletniego,

- b) przeprowadzić rozmowę z rodzicem/opiekunem prawnym lub rodzicami/opiekunami prawnymi wskazując możliwość uzyskania pomocy psychologicznej oraz materialnej,
- c) udokumentować przeprowadzoną rozmowę w formie notatki służbowej.

II. gdy małoletni doświadcza przemocy psychicznej lub przemocy fizycznej należy:

- a) zadbać o bezpieczeństwo małoletniego,
- b) udzielić pokrzywdzonemu małoletniemu pomocy psychologicznej,
- c) przeprowadzić rozmowę z rodzicami/opiekunami prawnymi i przekazać im informacje dotyczące konsekwencji prawnych stosowania przemocy wobec małoletniego oraz działań jakie jest władny podjąć Ośrodek Pomocy Społecznej w takim przypadku,
- d) sporządzić - na zaistniałą okoliczność - notatkę służbową w pełni opisującą zdarzenie,
- e) w razie potrzeby - Kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej może powołać zespół interwencyjny, co następuje w godzinach urzędowania GOPS w Wierzchowie przy ul. Parkowej 5A,
- f) jednocześnie - wraz z wyżej wskazanymi czynnościami – pracownik socjalny Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej uruchamia procedurę „Niebieskiej Karty”.

III. gdy małoletni doświadcza przemocy, która skutkuje uszczerbkiem na zdrowiu, wykorzystaniem seksualnym i/lub zagrożeniem jego życia należy:

- a) zadbać o bezpieczeństwo małoletniego, zainicjować działania zmierzające do odseparowania rodzica/opiekuna prawnego stosującego przemoc od małoletniego,
- b) zorganizować udzielenie pokrzywdzonemu małoletniemu pomocy medycznej lub/oraz pomocy psychologicznej,
- c) niezwłocznie powiadomić organy ścigania o podejrzeniu popełnienia przestępstwa,
- d) sporządzić - na zaistniałą okoliczność - notatkę służbową w pełni opisującą zdarzenie, które miało miejsce,

- e) Kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej może powołać zespół interwencyjny, co następuje w godzinach urzędowania GOPS w Wierzchowie przy ul. Parkowej 5A,
- f) w przypadku uzasadnionego podejrzenia popełnienia przestępstwa wobec małoletniego – Kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej składa zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia przestępstwa do prokuratury lub wnioski o wgląd w sytuację rodziny do Sądu (Wydział Rodzinny i Nieletnich),
- g) jednocześnie - wraz z wyżej wskazanymi czynnościami – pracownik socjalny Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej uruchamia procedurę „Niebieskiej Karty”.

§8

Zespół interwencyjny

1. W szczególnych przypadkach, Kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej może powołać zespół interwencyjny, do którego zadań należy:
 - 1) zebranie gruntownego wywiadu w obszarze sytuacji szkolnej i rodzinnej małoletniego;
 - 2) udokumentowanie zebranych informacji w postaci notatek służbowych i przedłożenie ich do zapoznania Kierownikowi Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej; w notatce służbowej powinna zostać dokładnie opisana rozmowa z małoletnim, która będzie uwzględniała najważniejsze informacje, a zwłaszcza określenia używane przez małoletniego; opisane powinny być w niej również uczucia jakie towarzyszą małoletniemu; przy sporządzaniu dokumentacji w tym obszarze obowiązuje zasada pełnej rzetelności;
 - 3) opracowanie planu pomocy małoletniemu, który jest adekwatny do zebranych w sprawie informacji.
2. Zespół interwencyjny przygotowuje plan pomocy małoletniemu, który obejmuje proces zapewnienia bezpieczeństwa małoletniego oraz projekt wsparcia uwzględniający specyfikę sytuacji.
3. W skład zespołu interwencyjnego wchodzi osoby wskazane przez Kierownika Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w tym m.in. Wychowawca Placówki, starszy specjalista pracy socjalnej, starszy referent ds. świadczeń, dwóch pracowników socjalnych, asystent

rodziny, przy czym w skład zespołu nie wchodzi pracownik wobec którego zaistniało podejrzenie krzywdzenia małoletniego.

4. Zespół interwencyjny ustala z rodzicami/opiekunami prawnymi plan pomocy małoletniemu, który określa sposoby powstrzymania przemocy wobec małoletniego, przeprowadzenie konsultacji z odpowiednimi specjalistami oraz ustala szczegółowy harmonogram korzystania ze wsparcia osób i instytucji wspierających rodzinę w obliczu stosowanej przemocy wobec małoletniego.

§9

Plan pomocy małoletniemu

1. Plan pomocy małoletniemu, który jest ofiarą przemocy ma charakter zindywidualizowany i jest przygotowywany w oparciu o konkretną sytuację. Realizowany jest przez powołany zespół interwencyjny lub przez osoby wyznaczone przez Kierownika Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej.
2. Do przykładowych czynności jakie należy podjąć w tym obszarze należą:
 - 1) podjęcie działań mających zapewnić bezpieczeństwo małoletniemu;
 - 2) w szczególnych przypadkach - przeprowadzenie rozmowy interwencyjnej z rodzicem/opiekunem prawnym, która polega na bezpośredniej konfrontacji rodzica/opiekuna z dowodami jednoznacznie świadczącymi o krzywdzeniu małoletniego; ww. rozmowa powinna być przeprowadzona w sytuacji, kiedy wcześniejsze próby współpracy z rodzicem/opiekunem prawnym okazały się nieskuteczne, a zebrane informacje wskazują na zagrożenie bezpieczeństwa małoletniego;
 - 3) rozmowa, o której mowa powyżej podzielona ma być na następujące etapy:
 - a) przedstawienie faktów – informuje się rodzica/opiekuna lub sprawcę krzywdzenia małoletniego o zebranych informacjach/dowodach dotyczących konkretnego jego zachowania i wskazuje jego negatywny skutek dla małoletniego; unika się formułowania oskarżeń i obwiniania rodzica/opiekuna,
 - b) przedstawienie rodzicowi/opiekunowi prawnemu oceny sytuacji z punktu widzenia Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej; podczas rozmowy nie stawia się diagnozy,

- a jedynie nazywa problemy i kieruje do właściwej instytucji, w której rodzic/opiekun prawny otrzyma pomoc,
- c) w przypadku gdy krzywdzenie małoletniego przyjmuje poważne formy i Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej zamierza powiadomić o tym fakcie inne instytucje (policję, prokuraturę, sąd, zespół interdyscyplinarny) - poinformowanie o powyższym rodzica/opiekuna prawnego,
- 4) zainicjowanie objęcia małoletniego pomocą psychologiczno-pedagogiczną w formie dostosowanej do jego potrzeb, i/lub skierowanie do poradni specjalistycznej;
- 5) powiadomienie Sądu (Wydział Rodzinny i Nieletnich) o sytuacji małoletniego;
- 6) zorganizowanie objęcia rodziców/opiekunów prawnych pomocą psychologiczno-pedagogiczną w formie porad, konsultacji, warsztatów i szkoleń;
- 7) jeżeli istnieje taka potrzeba - skierowanie małoletniego do specjalistycznej placówki pomocy małoletnim;

Rozdział IV

Procedury i osoby odpowiedzialne za składanie zawiadomień o podejrzeniu popełnienia przestępstwa na szkodę małoletniego

§10

1. W przypadku powzięcia informacji o podejrzeniu popełnienia przestępstwa na szkodę małoletniego, Kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej składa zawiadomienie do organów ścigania. Zawiadomienie składane jest na podstawie uzyskanych informacji oraz materiałów zebranych przez zespół interwencyjny.
2. W sytuacji, gdy Kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej ma podejrzenie co do sposobu wykonywania przez rodziców władzy rodzicielskiej, która obejmuje w szczególności obowiązek i prawo rodziców do wykonywania pieczy nad małoletnim i majątkiem małoletniego oraz do wychowania małoletniego z poszanowaniem jego godności i praw oraz powinna być wykonywana tak, jak tego wymaga dobro małoletniego i interes społeczny - ma on obowiązek zawiadomienia sądu o naruszeniu przez rodziców sposobu wykonywania władzy rodzicielskiej.
3. W przypadku gdy Kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej wszedł w posiadanie informacji o popełnieniu przestępstwa w stosunku do małoletniego, jest on

zobowiązany niezwłocznie zawiadomić o powyższym fakcie organy ścigania (policję lub prokuraturę) oraz przedsięwziąć niezbędne czynności w celu niedopuszczenia do zatarcia śladów i dowodów przestępstwa do czasu przybycia ww. organu lub do czasu wydania przez ten organ stosownego zarządzenia.

Rozdział V

Procedury i osoby odpowiedzialne za wszczynanie procedury "Niebieskie Karty" oraz wynikające w tym obszarze obowiązki

§11

1. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej ma obowiązek uruchomienia procedury „Niebieskiej Karty” wówczas, gdy powźmie uzasadnione podejrzenia o stosowaniu wobec małoletniego przemocy domowej. Pracownik socjalny Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej wypełnia formularz „Niebieska Karta - A” wszczynając tym samym procedurę „Niebieskie Karty”, zgodnie z Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 6 września 2023 r. w sprawie procedury "Niebieskie Karty" oraz wzorów formularzy "Niebieska Karta" (Dz.U. poz. 1870).
2. Wszczęcie procedury „Niebieskie Karty” ma na celu działania interwencyjne mające zapewnić bezpieczeństwo osobie doznającej przemocy domowej.
3. Powołany do grupy pracownik socjalny bierze czynny udział w pracach Zespołu Interdyscyplinarnego, który stworzy zintegrowaną strategię pomocy oraz będzie monitorować sytuację małoletniego i rodziny.
4. Przekazanie wypełnionego formularza "Niebieska Karta - A" do Przewodniczącego Zespołu Interdyscyplinarnego następuje niezwłocznie, nie później niż w terminie 5 dni od dnia wszczęcia procedury.
5. Zgodnie z § 6 ust. 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 6 września 2023 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” (Dz. U. z 2023 r. poz. 1870) jeżeli osobą doznającą przemocy domowej jest małoletni, formularz "Niebieska Karta - B" przekazuje się rodzicowi, opiekunowi prawnemu lub

faktycznemu, a w przypadkach, o których mowa w § 5 ust. 3 tj. jeżeli istnieje podejrzenie, że osobami stosującymi przemoc domową wobec małoletniego są rodzice, opiekunowie prawni lub faktyczni - osobie najbliższej lub pełnoletniej osobie wskazanej przez małoletniego.

6. W ramach procedury „Niebieskie Karty” należy:

1) udzielić kompleksowych informacji o:

- a) możliwościach uzyskania pomocy, w szczególności psychologicznej, prawnej, socjalnej i pedagogicznej oraz wsparcia, w tym o instytucjach i podmiotach świadczących specjalistyczną pomoc na rzecz osób dotkniętych przemocą domową,
- b) możliwościach podjęcia dalszych działań mających na celu poprawę sytuacji osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą domową;

2) niezwłocznie zorganizować dostęp do pomocy medycznej, jeżeli wymaga tego stan zdrowia osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą domową;

3) przeprowadzić rozmowy z osobami, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc domową, na temat konsekwencji stosowania przemocy domowej oraz poinformowanie tych osób o możliwościach podjęcia leczenia lub terapii i udziale w programach oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową;

4) zdiagnozować sytuację i potrzeby osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą domową, w tym w szczególności osoby małoletniej;

5) udzielić pełnych informacji rodzicowi, opiekunowi prawnemu, faktycznemu lub osobie najbliższej o możliwościach pomocy psychologicznej, prawnej, socjalnej i pedagogicznej oraz wsparcia rodzinie, w tym o formach pomocy małoletnim świadczonych przez instytucje i podmioty w zakresie specjalistycznej pomocy na rzecz osób dotkniętych przemocą domową.

Rozdział VI

Zasady i sposób udostępniania rodzicom albo opiekunom prawnym lub faktycznym oraz małoletnim standardów ochrony małoletnich do zaznajomienia się z nimi i ich stosowania

1. Placówka udostępnia wdrożone standardy ochrony małoletnich w wersji pełnej oraz wersji skróconej przeznaczonej dla małoletnich na stronie internetowej – stronie podmiotowej BIP Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wierzchowie.
2. Standardy Ochrony Małoletnich w wersji pełnej i skróconej są wywieszane/dostępne na tablicy informacyjnej w siedzibie Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wierzchowie oraz w siedzibie Placówki w Osieku Drawskim.
3. Wychowawca jest zobowiązany do zapoznania wychowanków Placówki z przyjętymi Standardami Ochrony Małoletnich w wersji uproszczonej stanowiącej **załącznik nr 1** oraz **załącznik nr 2** do niniejszego dokumentu mając na uwadze wiek i możliwości psychospołeczne wychowanków.

Rozdział VII

Osoby odpowiedzialne za przyjmowanie zgłoszeń o zdarzeniach zagrażających małoletniemu i udzielaniu mu wsparcia

§ 13

1. Osobami odpowiedzialnymi za przyjmowanie zgłoszeń o zdarzeniach zagrażających małoletniemu są :
 - 1) Kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej;
 - 2) każda osoba z pracowników Ośrodka, do której małoletni zwróci się o pomoc.
2. Osoba z personelu wskazana przez Kierownika Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej wypełnia „Kartę zgłoszenia zdarzenia zagrażającego bezpieczeństwu małoletnich” stanowiącą **załącznik nr 5** do niniejszego dokumentu oraz niezwłocznie mu ją przekazuje.

Rozdział VIII

Sposób dokumentowania i zasady przechowywania ujawnionych lub zgłoszonych incydentów lub zdarzeń zagrażających dobru małoletniego

§ 14

1. Zdarzenia dotyczące ujawnionych bądź zgłoszonych incydentów lub zdarzeń, które zagrażają dobru małoletniego dokumentowane są na piśmie utrwalonym w postaci papierowej lub elektronicznej. Pisma utrwalone w postaci papierowej sporządzają je

osoba opatruje własnoręcznym podpisem. W ramach prowadzonych czynności sporządza się:

- 1) notatki służbowe;
 - 2) raporty;
 - 3) „Kartę zgłoszenia zdarzenia zagrażającego bezpieczeństwu małoletnich”.
2. Dokumentacja z zakresu ujawnionych i zgłoszonych incydentów lub zdarzeń zagrażających dobru małoletniego przechowywana jest przez Kierownika Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej lub osobę przez niego wskazaną.

Rozdział IX

Wymogi dotyczące bezpiecznych relacji między małoletnimi, a w szczególności zachowania niedozwolone

§ 15

1. Zachowania niedozwolone w relacjach pomiędzy małoletnimi obejmują zjawiska, mające na celu spowodowanie bólu i cierpienia zarówno fizycznego, jak i psychicznego u drugiej osoby, należą do nich np.:
 - 1) **agresja fizyczna**, która obejmuje m.in.:
 - a) bójki pomiędzy małoletnimi,
 - b) uderzanie,
 - c) kopanie,
 - d) policzkowanie,
 - e) opluwanie,
 - f) wszelkie inne działania powodujące fizyczny ból.
 - 2) **agresja słowna**, która obejmuje m.in.:
 - a) używanie wulgarnych słów, gestów i żartów,
 - b) czynienie obraźliwych uwag,
 - c) nawiązywanie w wypowiedziach do aktywności bądź atrakcyjności seksualnej,
 - d) wykorzystywanie wobec drugiego małoletniego przewagi fizycznej (zastraszanie, przymuszanie, groźby).
 - 3) **cyberprzemoc**, która obejmuje m.in.:
 - a) publikowanie poniżających filmów lub zdjęć w sieci,

- b) publikowanie bez zgody i wiedzy małoletniego, jego rodziców/opiekunów prawnych zdjęć i/lub filmów z wizerunkiem tego małoletniego,
- c) publikowanie ośmieszających, wulgarnych komentarzy i postów,
- d) podszywanie się pod inne osoby,
- e) włamanie na czyjeś konto społecznościowe,
- f) prześladowanie, zastraszanie, nękanie za pomocą sieci Internet, telefonu, wiadomości sms itp.

Rozdział X

Procedura postępowania w przypadku agresywnego zachowania małoletniego

§ 16

1. Wychowawca lub inna osoba z personelu będąca bezpośrednim świadkiem agresywnego zachowania małoletniego, jest zobowiązana do realizacji następujących czynności:
 - 1) niezwłocznego podjęcia reakcji słownej na zaistniałą sytuację;
 - 2) odizolowania od grupy zachowującego się agresywnie małoletniego z zachowaniem bezpieczeństwa własnej osoby;
 - 3) udzielenia niezbędnej pomocy pokrzywdzonemu małoletniemu;
 - 4) zapewnienia bezpieczeństwa pozostałym małoletnim;
 - 5) w toku dalszych czynności - ustalenia przyczyny agresji oraz przeprowadzenia rozmowy wyjaśniającej ze stronami konfliktu;
 - 6) poinformowania Kierownika Gminnego Ośrodka Pomocy społecznej o zdarzeniu;
2. Wychowawca informuje rodziców/opiekunów prawnych agresywnego małoletniego o zdarzeniu oraz zaleca przeprowadzenie przez nich rozmowy z małoletnim obejmującej obszar agresywnego zachowania na terenie Placówki.
3. W sytuacji, w której nie ma możliwości opanowania agresywnego zachowania małoletniego przez personel, Wychowawca i/lub Kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej może zdecydować o wezwaniu policji w celu podjęcia interwencji, która zapewni bezpieczeństwo innym małoletnim i personelowi.

4. W przypadku braku poprawy w zachowaniu małoletniego, Wychowawca kieruje pisemną prośbą o zgłoszenie się rodzica/opiekuna prawnego do Placówki. W trakcie spotkania z rodzicem/opiekunem prawnym, Wychowawca przeprowadza rozmowę z nim w celu otrzymania dodatkowych informacji na temat małoletniego, w szczególności porusza obszary dotyczące jego rozwoju emocjonalnego, społecznego, intelektualnego oraz kulturalnego.
5. W celu rozpoznania środowiska rodzinnego małoletniego oraz udzielenia pomocy w rozwiązaniu problemów szkolnych, rówieśniczych, osobistych bądź rodzinnych małoletniego i /lub jego rodziny, Wychowawca współpracuje z rodzicami/opiekunami prawnymi, szkołą, kuratorem, pracownikiem socjalnym, asystentem rodziny małoletniego.
6. W przypadku braku zmiany zachowania małoletniego, Wychowawca inicjuje przeprowadzenie z nim rozmowy, w obecności rodziców/opiekunów prawnych, przez pedagoga i/lub psychologa.
7. W przypadku, gdy zachowanie małoletniego ucznia przejawia symptomy zagrożenia demoralizacją lub nosi znamiona demoralizacji, Kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej może skierować do Sądu Rejonowego (Wydział Rodzinny i Nieletnich) wnioski o zastosowanie odpowiedniego środka wychowawczego.

Rozdział XI

Zasady korzystania z urządzeń elektronicznych z dostępem do sieci Internet

§ 17

1. W przypadku organizacji przez Placówkę zajęć lub wydarzeń z wykorzystaniem sieci Internet należy stosować wskazane niżej zasady korzystania z urządzeń elektronicznych z dostępem do sieci Internet:
 - 1) małoletni powinien być uświadamiany w zakresie cyfrowych zagrożeń i ryzyka wynikającego z rejestrowania swojej prywatnej aktywności w sieci przez aplikacje i algorytmy, ale także podejmowanych przez siebie działań w Internecie; obszar ten obejmuje:
 - a) lajkowanie określonych stron,

- b) korzystanie z aplikacji randkowych, na których może spotkać dorosłych oraz innych małoletnich,
 - c) obserwowanie określonych stron lub osób w mediach społecznościowych,
 - d) niewłaściwe ustawienia prywatności posiadanych kont;
- 2) małoletni powinien być świadomy z jakimi skutkami wiąże się hejt w Internecie;
 - 3) małoletni nie powinien ufać osobom poznanym za pośrednictwem Internetu;
 - 4) małoletni nie powinien spotykać się z osobami poznanymi przez Internet;
 - 5) małoletni powinien niezwłocznie poinformować rodziców/opiekunów prawnych o każdej propozycji spotkania otrzymanej od nieznanymi osób w Internecie;
 - 6) małoletni nie powinien przekazywać swoich danych osobowych nieznanym osobom w Internecie;
 - 7) komunikatory internetowe używane przez małoletniego powinny służyć mu jedynie do kontaktów ze znajomymi;
 - 8) rodzice/opiekunowie prawni małoletniego są odpowiedzialni za kontrolę aktywności w sieci ich dziecka, w tym monitorowanie komunikatorów internetowych używanych przez ich dziecko.

Rozdział XII

Procedury ochrony małoletnich przed treściami szkodliwymi i zagrożeniami w sieci Internet oraz utrwalonymi w innej formie

§ 18

1. W trakcie prowadzonych zajęć opiekuńczo-wychowawczych w Placówce małoletni powinni być edukowani przez Wychowawcę w zakresie bezpiecznego korzystania z sieci Internet w celu wyeliminowania możliwości ich skrzywdzenia w wyniku cyberprzemocy albo wykorzystania.
2. W przypadku, gdyby personel powziął informacje, że zaistniało zagrożenie dla bezpieczeństwa małoletniego w Internecie lub byłby on wykorzystywany lub krzywdzony za pośrednictwem sieci ma obowiązek podjąć niezwłoczne działania mające na celu jego dobro.

Rozdział XIII

Ochrona danych osobowych i wizerunku małoletniego

§ 19

1. W Placówce, dane osobowe małoletnich są chronione na podstawie rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z 27.04.2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych) (Dz. Urz. UE L 119 z 4.05.2016, s. 1, sprost.: Dz. Urz. UE L 127 z 23.05.2018, s. 2), ustawy z dnia 10 maja 2018 r. o ochronie danych osobowych (t. j. Dz. U. z 2019 r. poz. 1781 ze zm.) oraz innych przepisów szczególnych dotyczących przetwarzania danych osobowych.
2. Kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej zgodnie z przyjętą w Ośrodku procedurą ochrony danych osobowych:
 - 1) upoważnia personel do przetwarzania danych osobowych;
 - 2) odbiera od personelu oświadczenia o zachowaniu tajemnicy danych osobowych;
 - 3) zapewnia personelowi dostęp do szkoleń z ochrony danych osobowych.
3. Personel przetwarza dane osobowe małoletnich na podstawie przepisów prawa wskazanych w ust. 1 oraz zgodnie z zasadami przyjętej w Ośrodku procedury ochrony danych osobowych.

§ 20

1. Placówka zapewnia ochronę wizerunku małoletniego.
2. Wizerunek małoletniego podlega ochronie na podstawie:
 - 1) rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679z 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (Dz. U. UE. L. z 2016 r. Nr 119, s.1 ze zm.) zwanego dalej RODO, ponieważ zgodnie z art. 4 pkt 1 stanowi dane osobowe;
 - 2) ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. kodeks cywilny (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1610 ze zm.);

- 3) ustawy z dnia z dnia 4 lutego 1994 r o prawie autorskim i prawach pokrewnych (t.j. Dz.U. z 2022 r. poz. 2509).
3. Placówka powinna dysponować zgodą rodziców/opiekunów prawnych na przetwarzanie danych małoletniego w zakresie wizerunku, o której jest mowa w art. 7 RODO.
 4. Rozpowszechnianie wizerunku małoletniego wymaga zgody rodziców/opiekunów prawnych - zgodnie z art. 81 ust. 1 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (t. j. Dz. U. z 2022 r. poz. 2509). Jeżeli rodzice/opiekunowie prawni małoletniego nie wyrazili zgody na utrwalanie jego wizerunku, personel ma obowiązek respektowania ich decyzji.
 5. Zgoda na rozpowszechnianie wizerunku małoletniego, o której mowa w ust. 4 nie jest wymagana w sytuacji, w której wystąpią okoliczności, o których mowa w art. 81 ust. 2 pkt 2 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych, zgodnie z którym *„Zezwolenia nie wymaga rozpowszechnianie wizerunku osoby stanowiącej jedynie szczegół całości takiej jak zgromadzenie, krajobraz, publiczna impreza”*.
 6. Zgoda na rozpowszechnianie wizerunku powinna zawierać informacje gdzie wizerunek małoletniego będzie publikowany i w jakim celu wykorzystywany.
 7. Zabronione jest utrwalanie i wykorzystywanie wizerunku małoletnich przez personel dla celów prywatnych.
 8. Zabronione jest umożliwianie przedstawicielom mediów utrwalania na terenie Placówki wizerunku małoletnich (np. w formie zdjęć, materiałów audio-video) bez pisemnej zgody ich rodziców/opiekunów prawnych. W celu jej uzyskania, personel kontaktuje się bezpośrednio z rodzicami/opiekunami prawnymi ustalając szczegóły sprawy. Zabronione jest przekazywanie przez personel dla przedstawiciela/przedstawicieli mediów danych kontaktowych rodziców/opiekunów prawnych małoletnich, których wizerunki mają być utrwalone bez ich wiedzy i zgody.

Rozdział XIV

Procedura weryfikacji przyszłego personelu

§ 21

- 1. Obowiązek przedłożenia informacji - zaświadczenia z Krajowego Rejestru Karnego**

- 1) Kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej jako pracodawca, na podstawie art. 21 ustawy z dnia 13 maja 2016 r. o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym i ochrony małoletnich (t. j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1304 ze zm.) - przed nawiązaniem z osobą stosunku pracy lub przed dopuszczeniem osoby do innej działalności związanej z wychowaniem, edukacją, wypoczynkiem, leczeniem, świadczeniem porad psychologicznych, rozwojem duchowym, uprawianiem sportu lub realizacją innych zainteresowań przez małoletnich, lub z opieką nad nimi – odbiera od ww. osoby informację - zaświadczenie z Krajowego Rejestru Karnego w zakresie przestępstw określonych w rozdziale XIX i XXV Kodeksu karnego, w art. 189a i art. 207 Kodeksu karnego oraz w ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2023 r. poz. 172 oraz z 2022 r. poz. 2600), lub za odpowiadające tym przestępstwom czyny zabronione określone w przepisach prawa obcego; osoba mająca wykonywać ww. zadania jest zobowiązana do przedłożenia przyszłemu pracodawcy ww. informacji z Krajowego Rejestru Karnego;
- 2) osoba, z którą ma być nawiązany stosunek pracy lub która ma być dopuszczona do działalności, o której mowa w pkt. 1, posiadająca obywatelstwo innego państwa niż Rzeczpospolita Polska, ponadto przedkłada pracodawcy informację z rejestru karnego państwa obywatelstwa uzyskiwaną do celów działalności zawodowej lub wolontariackiej związanej z kontaktami z dziećmi;
- 3) osoba, z którą ma być nawiązany stosunek pracy lub która ma być dopuszczona do działalności, o której mowa w pkt. 1, składa pracodawcy oświadczenie o państwie lub państwach, w których zamieszkiwała w ciągu ostatnich 20 lat, innych niż Rzeczpospolita Polska i państwo obywatelstwa, oraz jednocześnie przedkłada informację z rejestrów karnych tych państw uzyskiwaną do celów działalności zawodowej lub wolontariackiej związanej z kontaktami z dziećmi bądź informację z rejestru karnego, jeżeli prawo tego państwa nie przewiduje wydawania informacji dla ww. celów;
- 4) w przypadku gdy prawo państwa, z którego ma być przedłożona informacja, o której mowa w pkt. 3 i 4, nie przewiduje jej sporządzenia lub w danym państwie nie prowadzi się rejestru karnego, osoba, z którą ma być nawiązany stosunek pracy lub która ma być dopuszczona do działalności, o której mowa w pkt. 1, składa

pracodawcy oświadczenie o tym fakcie wraz z oświadczeniem, że nie była prawomocnie skazana w tym państwie za czyny zabronione odpowiadające przestępstwu określonym w rozdziale XIX i XXV Kodeksu karnego, w art. 189a i art. 207 Kodeksu karnego oraz w ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii oraz nie wydano wobec niej innego orzeczenia, w którym stwierdzono, iż dopuściła się takich czynów zabronionych, oraz że nie ma obowiązku wynikającego z orzeczenia sądu, innego uprawnionego organu lub ustawy stosowania się do zakazu zajmowania wszelkich lub określonych stanowisk, wykonywania wszelkich lub określonych zawodów albo działalności, związanych z wychowaniem, edukacją, wypoczynkiem, leczeniem, świadczeniem porad psychologicznych, rozwojem duchowym, uprawianiem sportu lub realizacją innych zainteresowań przez małoletnich, lub z opieką nad nimi;

- 5) osoba składająca oświadczenie, o którym mowa w pkt. 3 i 4 jest obowiązana do zawarcia w nim klauzuli następującej treści: *„Jestem świadomy odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia”*. Klauzula ta zastępuje pouczenie organu o odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia;
- 6) informacje oraz oświadczenia, o których mowa w pkt. 1-5, pracodawca załącza do akt osobowych pracownika albo dokumentacji dotyczącej osoby dopuszczonej do działalności związanej z wychowaniem, edukacją, wypoczynkiem, leczeniem, świadczeniem porad psychologicznych, rozwojem duchowym, uprawianiem sportu lub realizacją innych zainteresowań przez małoletnich, lub z opieką nad nimi;
- 7) wykonanie obowiązków, o których mowa w pkt. 1–5, nie jest wymagane przed dopuszczeniem do działalności związanej z wychowaniem, edukacją, wypoczynkiem, leczeniem, świadczeniem porad psychologicznych, rozwojem duchowym, uprawianiem sportu lub realizacją innych zainteresowań przez małoletnich, lub z opieką nad nimi, członka rodziny małoletniego, lub osoby znanej osobiście rodzicowi małoletniego albo przedstawicielowi ustawowemu małoletniego, gdy jest ona wykonywana w stosunku do małoletniego dziecka, którego rodzic albo przedstawiciel ustawowy są dopuszczającymi do działalności; przez członka rodziny, o którym mowa powyżej, należy rozumieć osobę spokrewnioną albo osobę niespokrewnioną, pozostającą w faktycznym związku oraz wspólnie zamieszkującą i gospodarującą;

2. Weryfikacja w Rejestrze Sprawców Przepęstw na Tle Seksualnym

- 1) Kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej jako pracodawca, na podstawie art. 21 ustawy z dnia 13 maja 2016 r. o przeciwdziałaniu zagrożeniom przępczością na tle seksualnym i ochrony małoletnich (t. j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1304 ze zm.) - przed nawiązaniem z osobą stosunku pracy lub przed dopuszczeniem osoby do innej działalności związanej z wychowaniem, edukacją, wypoczynkiem, leczeniem, świadczeniem porad psychologicznych, rozwojem duchowym, uprawianiem sportu lub realizacją innych zainteresowań przez małoletnich, lub z opieką nad nimi – uzyskuje informacje, czy dane takiej osoby są zamieszczone w Rejestrze Sprawców Przepęstw na Tle Seksualnym – Rejestr z dostępem ograniczonym lub w Rejestrze osób, w stosunku do których Państwowa Komisja do spraw przeciwdziałania wykorzystaniu seksualnemu małoletnich poniżej lat 15 wydała postanowienie o wpisie w Rejestrze;
- 2) informacje, o których mowa w pkt.1, pracodawca utrwała w formie wydruku i załącza do akt osobowych pracownika albo dokumentacji dotyczącej osoby dopuszczonej do działalności związanej z wychowaniem, edukacją, wypoczynkiem, leczeniem, świadczeniem porad psychologicznych, rozwojem duchowym, uprawianiem sportu lub realizacją innych zainteresowań przez małoletnich, lub z opieką nad nimi;
- 3) wykonanie obowiązków, o których mowa w pkt. 1, nie jest wymagane przed dopuszczeniem do działalności związanej z wychowaniem, edukacją, wypoczynkiem, leczeniem, świadczeniem porad psychologicznych, rozwojem duchowym, uprawianiem sportu lub realizacją innych zainteresowań przez małoletnich, lub z opieką nad nimi, członka rodziny małoletniego, lub osoby znanej osobiście rodzicowi małoletniego albo przedstawicielowi ustawowemu małoletniego, gdy jest ona wykonywana w stosunku do małoletniego dziecka, którego rodzic albo przedstawiciel ustawowy są dopuszczającymi do działalności, przez członka rodziny, o którym mowa powyżej, należy rozumieć osobę spokrewnioną albo osobę niespokrewnioną, pozostającą w faktycznym związku oraz wspólnie zamieszkującą i gospodarującą.

Rozdział XV

Monitoring stosowania procedur - standardy ochrony małoletnich oraz zasady ich przeglądu i aktualizacji

§ 22

1. Przeprowadzanie skutecznego monitoringu w zakresie realizacji procedur związanych ze standardami ochrony małoletnich, ich przeglądu i aktualizacji jest istotnym zadaniem Placówki.
2. Osobami odpowiedzialnymi za realizację procedury określonej w standardach ochrony małoletnich w Placówce Wsparcia Dziennego prowadzonej w formie opiekuńczej jako świetlica w Osieku Drawskim są: **Pani Ilona Kukielska – starszy referent ds. świadczeń w GOPS w Wierzchowie oraz Pani Arleta Biegajło – Wychowawca w Placówce.**
3. Kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej aktualizuje zakres obowiązków służbowych pracowników, o których mowa w ust. 2 w obszarze odpowiedzialności za procedurę opisaną w niniejszym dokumencie „Standardy Ochrony Małoletnich”.
4. Osoby, o których mowa w ust. 2 monitorują realizację przyjętych procedur standardów ochrony małoletnich, proponują w nich zmiany oraz reagują na sygnały o ich naruszeniu. Są ponadto odpowiedzialne za prowadzenie Rejestru zgłoszeń zdarzeń zagrażających bezpieczeństwu małoletnich stanowiącego **załącznik nr 6** do niniejszego dokumentu.
5. Osoby, o których mowa w ust. 2 przeprowadzają wśród personelu, raz na 2 lata, ankietę monitorującą poziom realizacji standardów w Placówce. Ankieta stanowi **załącznik nr 3** do niniejszego dokumentu.
6. Przeprowadzenie ankiety ma na celu zebranie informacji w zakresie niezbędnym do aktualizacji przyjętych procedur standardów ochrony małoletnich w oparciu o ich stosowanie w praktyce i pojawiające się w związku z tym potrzeby ich uzupełnienia lub wprowadzenia istotnych zmian, a ponadto wskazanie ewentualnych naruszeń procedur.
7. Osoby, o których mowa w ust. 2 opracowują i poddają szczegółowej analizie wypełnione ankiety. Przygotowują pisemny raport z przeprowadzonych czynności,

który wraz z wnioskami przekazują Kierownikowi Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w terminie 30 dni od dnia wykonania ankiety.

8. Aktualizacja i ocena standardów ochrony małoletnich odbywa się nie rzadziej niż raz na 2 lata i jest realizowana przez osobę wskazaną w ust. 2 oraz dokumentowana za pomocą notatki.

Rozdział XVI

Zakres kompetencji osoby odpowiedzialnej za przygotowanie personelu do stosowania standardów ochrony małoletnich, zasady przygotowania personelu do ich stosowania oraz sposób dokumentowania podejmowanych czynności

§ 23

1. Od osób odpowiedzialnych za przygotowanie personelu do stosowania standardów nie jest wymagana wiedza specjalistyczna, jednakże wymaga się pełnej znajomości przyjętych standardów ochrony małoletnich oraz stosowania ich w praktyce, jak również systematycznego pogłębiania wiedzy z zakresu szeroko pojętej problematyki ochrony małoletnich.
2. Personel powinien zostać przygotowany do stosowania standardów ochrony małoletnich oraz zapoznany z treścią przyjętej procedury.
3. Osoby wskazane w ust. 1 są zobowiązane do zapoznania z przyjętymi standardami ochrony małoletnich personelu (w wersji pełnej) oraz zapoznania z nimi (w wersji skróconej) małoletnich, a ponadto udostępnienia, w miejscach wskazanych w niniejszym dokumencie, treści standardów dla rodziców/opiekunów prawnych oraz małoletnich w celu umożliwienia zaznajomienia się z nimi i ich stosowania.
4. Personel jest zobowiązany zapoznać się ze standardami ochrony małoletnich i potwierdzić ten fakt własnoręcznym podpisem w Wykazie osób zapoznanych ze standardami ochrony małoletnich stanowiącym **załącznik nr 4** do niniejszego dokumentu.

Rozdział XVII

Przepisy końcowe

1. Standardy ochrony małoletnich wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Rozdział XVIII

Wykaz załączników

Załącznik nr 1 – Standardy Ochrony Małoletnich - wersja skrócona (dla dzieci starszych i młodzieży).

Załącznik nr 2 – Standardy Ochrony Małoletnich - wersja skrócona (dla dzieci młodszych).

Załącznik nr 3 – Ankieta dotycząca ochrony małoletnich.

Załącznik nr 4 – Wykaz osób zapoznanych ze standardami ochrony małoletnich.

Załącznik nr 5 - Karta zgłoszenia zdarzenia zagrażającego bezpieczeństwu małoletnich.

Załącznik nr 6 - Rejestr zgłoszeń zdarzeń zagrażających bezpieczeństwu małoletnich.